

Pripovedke o Tončku.

II.

Minula so tri leta po tem dogodku. Tedaj pa je umrl stari Parnik. Jej, koliko solz sta prelila ubogi Tonček in Matevž za njim! Grob sta okrasila z lepimi cvetlicami in, kadar sta utegnila, molila sta za njegovo dušo.

Ostala sta tedaj čisto sama. Domenila sta se, da se bosta živila z obdelovanjem po očetu dobljene zemlje. To je bilo sicer težavno, ker malemu Tončku je bilo komaj 7 let, in Matevž bi še-le o božiču spolnil dvajseto leto. Toda dogovorjeno, storjeno: delala sta skupaj, jela in molila tudi skupaj. Mleko, kruh in krompir jima je bila navadna jed, voda pa pijača. In bila sta zadovoljna, da — skoraj srečna!

Nekoč je šel Matevž po opravkih v bližnji trg. Dolgo se je tam mudil, kar ni bilo navadno. Tonček ni bil tega nič kaj vesel. Od takrat pa je Matevž zahajal večkrat v trg in se vračal še-le pozno v noč. Prigodilo se je, da je ostal nekoč v trgu kar tri dni. In ko je Tonček v jutro četrtega dne prignal živino s paše, našel je v hlevu rogatega ovna. Ko je opravil pri živinici, pa je hotel še nekaj piče vreči rogatcu. A v tem se je oven zapoletel v Tončka in ga loputnil iz hleva ven na gnojšče, potem pa še tam butal vanj. Tonček je vpil in klical na pomaganje. In glej, tam za hišnim vogalom se mu je krohotala mlada ženska in ne, da bi mu pomagala, še smejala se mu je. Še-le Matevž je rešil na *pol mrtvega Tončka*. Čez teden dnij je mogel Tonček zopet na noge. Ležal je v hlevu. Ovna ni bilo notri. Šel je v hišo, pa bilo je vse spremenjeno. In tam pri ognjišču se je vrtila tista mlada ženska. Ko ga je zagledala, je zavpila nad njim: »Poberi se od tod, v hiši ni zate prostora!«

»Saj je naša hiša«, odgovoril ji je boječe Tonček, pa pogledal Matevža, češ, kaj pa je to in ali res ne smem več biti pri tebi v hiši?

»Ubogaj!« zašepetal mu je ta.

V tem pa je že hitela tista ženska z burkljami nad Tončka, ki je komaj ušel skozi stranska vrata v hlev.

Tja ni bilo ženske. Tonček je pobožal tele, a začel jokati, pa ni mogel nehati — — — — —

Revček je bil zopet Tonček! S solzami je močil kruhek, katerega mu je rezala tista ženska, ki je ostala pri Parnikovi hiši. Matevž se sedaj ni dosti več brigal za Tončka. To in pa, da ga je črtila tista ženska, kateri je rekal sedaj »gospa«, je bolelo Tončka hudo. Vedel je predobro, da se zanj ne kuha kaj dobrega v srcu te gospé, pa ni črhnil besede: molčal je in trpel. Na paši je bil najrajše. Tam je potožil Jezuščku na križu svoje gorje, snel molek z vrata, povzdignil roke in srce k nebu in klical in jokal. Pa je zopet stekel k živinici in jo gladil, božal, objemčkal, pa — jokal!

Hudobna gospa Tončka kar živega ni mogla videti. Sovražila ga je iz dna črne duše. In zakaj? Samo zato, ker ga i Matevž ni črtil, ker ga ni tepel, suval, metal kakor ona. Matevž je res renčal nanj, a včasih mu je pa vendar privoščil grižljivejši boljšega. Prav zato je gospa trdno sklenila, pregnati Tončka, in, če drugače ne pojde, ga celo umoriti.

V petek je bila sama doma. Ukazala mu je tudi divjega ovna gnati na pašo. Zabičila mu je: »Gorjé ti, če ti oven uide.« In Tonček je odvezal živino, pa spustil še ovna. Ko se oven zavé, da je prost, skoči iz hleva, prevrne gospo in drvi v divjih skokih — kam? Naprej! Tonček je stekel za njim, a ko ga več ni videl, pa se je vrnil k živinici, ki je slastno grizla travo ob potu, ter jo poganjal na pašo. Strašno se je bal gospé in ni se mogel iznebiti besedij: »Gorjé ti, če ti oven uide.«

Tonček ni vedel, kam bi se dejal, ko na paši ovna ni bilo. Začelo ga je še bolj skrbeti. Obtekel je pašnik, na to pa obhodil uro hodá na okrog, pa vse zastonj: ovna ni našel. V levici molek, v desnici pa pastirsko palico držeč je ves spehan in truden bridko jokal in glasno klical proti nebu: »Moj Bog, moj Bog, kaj mi je storiti!« Sivec je tam pod gabrom ručal, mû', marogec je lizal tele, junčka sta se poskušala bosti, rdečka pa je rskala travo, kakor bi bila samo cvrtje, ali bi vsaj dišala po njem.

Tonček je pokleknil pred Križanega in presrčno molil. Kar zasliši človeške stopinje. Kdo bi neki bil?

Jejhata, brezsrčna gospa je že rohnela nad njim: »Tako mi paseš, ti nemarni potepuh, in kje je oven?« in palo je po njem, da se je kar zgrudil na tla.

»Moram ga spraviti s poti, pa je«, izustila je skoraj glasno, potem je pa razpodila živino, ki se je pa sita vrnila zopet na prejšnje mesto.

Tonček se je zravnal po konci, pa je komaj stal: revež je bil popoldne na tešče tepen. Hudo je bilo to.

»Brez ovna mi ne hodi domov«, vpila je gospa, vrgla mu košček ovsenega kruha, skozi katerega bi lahko bral, pa odgnala živino domov. Žalostno je gledal Tonček za živino, pobral kruhek, ga poljubil, ali jesti ga ni mogel. Zapuščeni Tonček je v strahu in bridki žalosti premišljeval svojo usodo. Domu brez ovna ne sme, in po svetu, kam bi naj odrinilo šibko revše? . . . Pa oj, kaj je to? Glej, čuj!

Seničica je priletela,
 Na vejici tako je pela:
 „Brez ovna ti domov ne smeš,
 Kam iti ponj, pa oh, ne veš.
 Oj, dragi Tonček, srček zlati,
 Pač trda ti je nova mati! . . .
 Ker oven zdirjal, Bog vé, kam —
 Skrbi nakopal tebi, nam —
 Pa zlobnica se je zaklela:
 Da tebi bo življenje vzela,
 Če ne privedeš ga na dom.
 Pa čuj, kaj pravila ti bom:
 Ga vsaka išče ptičica,
 Ga našla sem seničica;
 Je ovna divji mož ujel,
 Ko na piščalko je zapel.
 Pa oven bi z glavo rogato
 Pridirjal precej sem na trato,
 Ko bi zapiskal mu tako,
 Ko divji mož je znal samo.
 Piščalko ná to pisano!
 In glej, kjer je zarisano,
 Ti piskaj tam in vmes mi poj.
 Povrne oven se nocoj.
 In ko seničica odpela,
 Pa z vejice je odletela.
 — Brez ovna ti domov ne smeš,
 Oj Tonček, zanj zdaj dobro veš.

»Ali sanjam?« zavpil je Tonček, zagrabil piščalko in še ni skoraj vrjel, da je vse to res, kar je slišal. In

piščalka, jej, vsa je pisana. Pisek ima tudi, in dvakrat je zarezana počez, in dvakrat na jezičku navskriž. In jejhata — komaj je Tonček pritisnil piščalko k ustnicam, pa je tako milo, tako sladko zapela, da bi se človek kar smejal in jokal ob enem. In glej čudo! Oven se je že prikazal. Kako pohleven in krotak je bil! Tonček je kar veselja skakal. Tako mu je bilo pri srcu, da sam ni vedel, kako. Kar zapel je tisto pesem:

•Zapojmo na glas
Mariji na čast!
Nebeška Kraljica,
Le prosi za nas!

To pesem je prepeval do doma; zraven pa je tako lepo prikladal na piščalko, da ga je bilo veselje poslušati. In ko je izpel do konca, pa se je spet začelo od kraja, kar samo od sebe. In jejmnasta — od zadaj je pa korakala tropa ovac. Tonček ni vedel za njo, saj »Ni videl nič, ni slišal nič«, kakor svojo godbo, v katero je bil tako zatopljen in katera je tudi ovce privabila. He, kako ponosno je stopal Tonček, in doma — kakor kak vojskovodja je stal med toliko ovcami in radovednimi, nepovabljenimi ljudmi, ki so ga prišli poslušat.

Vse je k njemu drlo. On pa ni vedel, odkod vse to, zakaj vse to. Vse ga je popraševalo, kje je dobil ovce, piščalko, kje se naučil piskati. A on je vselej odgovoril: »Ne vem.«

Zdaj je stopila gospa k njemu, objela ga in poljubila, pa mu rekla: »Pojdi, dete moje, v sobo, da se nasitiš s slaščicami, z medom in mlekom.«

Tonček: »Ali res?«

Gospa: »Pridi, za-te je soba pripravljena. Spal boš na pernici.«

Tonček: »Ali res? Saj stara postelj je bila bodeča, ko trnje.«

Gospa: »In oblekel bodeš novo obleko.«

Tonček: »Ali res? Saj ta je že res veterna.«

Gospa: »In jedel bodeš bel kruh, z mlekom omešen in s sladkorjem potresen.«

Tonček: »Ali res? Saj stari je bil trd ko kamen in grenek ko pelin.«

Gospa: »Pridi, pridi, srček moj, da te posadim za mizo.«

Tonček: »Ali res?« —

In šel je Tonček v sobo. Vesel je bil taisti večer; dobro se mu je godilo. V veselju pa je tudi gospej razodel, kako je piščalko dobil, in da piščalka privabi vsako ovco, katera zasliši njeno piskanje. To je bilo dovolj za gospo. Tisti večer je bil Tonček silno truden. Zato je odmolil večerno molitev, položil piščalko na mizo, pa legel na postelj.

»Kolikorkrat bom dihnil, tolikrat moli ti, angeljček moj, mesto mene, in ti, moj patron sv. Anton. Jezušček, Marija in sv. Jožef, Vam se izročim O Jezus, Tebi živim; o Jezus, Tebi umrjem; — o Jezus, — Tvoj sem — živ — in — mrtev. — Am . . .!« Tako je še šepetal in šepetaje trdno zaspal in spal spanje pravičnega.

In gospa je zaklenila vrata dvakrat, pa odšla v drugo sobo.

In peklenšček je vdahnil gospej črno, grozno misel . . . Vrata so dvakrat zaklenjena, in okna so z mrežo in težkim železjem preprežena, Matevža ni doma, Tonček trdno spi, in gospa snuje črne, pogubne misli!

(Dalje sledi.)

J. S.

Kaj delajo angelji?

III.

Panašnja slika, ki nam kaže angelja, kateri vodi svojega varovančka po brvi čez globok prepad, pa nas uči, kako nas angelji varujejo v telesnih nevarnostih in kako nam pomagajo v časnih potrebah.

Bog je dal malim otročičem tudi zemeljske varihe, dobre stariše, učitelje in druge voditelje; a mnogokrat je otrok v takih nevarnostih, v katerih mu človeška moč ne more več pomagati, marveč ga more rešiti le nebeška pomoč. Zemeljski voditelji namreč večkrat ne